

Lijn 126: Ciney - Modave - Statte

Opening: 1872 (goederen- en reizigersverkeer)

Sluiting:

- 1962 (reizigersverkeer)
- 1982 (goederenverkeer, behalve tussen Statte en Marchin)

Concessiehouders:

- Compagnie Hesbaye-Condroz: 1872-1900
- Belgische Staat: 1900-1906
- NMBS: 1926-2005
- Infrabel: 2005-

Elektrificatie: niet geëlektrificeerd

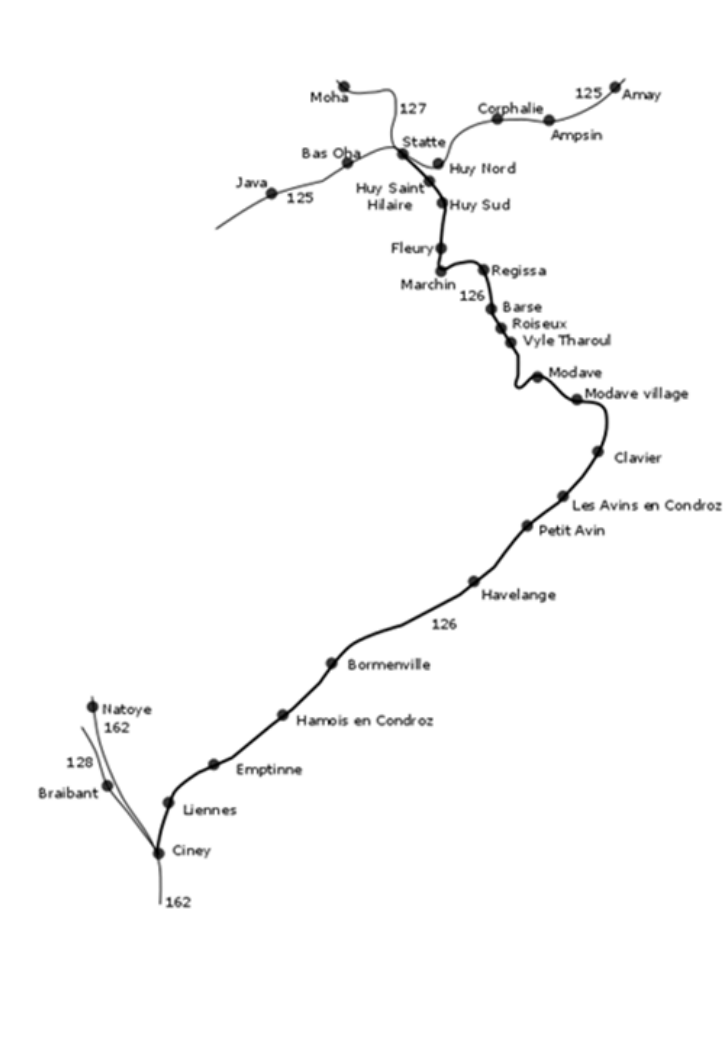
Totale lengte: 41,4 km

Kunstwerken:

Tunnels: Hoei-Zuid
Fleury
Modave

Brug: 'Pont de fer' in Hoei

Stations : Statte, Hoei-Sint-Hilaire, Hoei-Zuid, Fleury, Marchin, Régissa, Fourneau, Barse, Roiseux, Vyle-et-Tharoul, Modave, Modave-Village, Clavier, Les-Avins-en-Condroz, Bormenville, Hamois, Emptinne, Liennes, Ciney

Spoorlijn 126. © garesbelges.be

Spoorlijn 126

De geschiedenis van deze spoorlijn hangt nauw samen met die van lijn 127 (Landen – Statte). Lijn 126 werd in 1872 geopend door de Société anonyme du chemin de fer de Hesbaye et Condroz en in 1900 overgenomen door de Belgische Staat, die de lijn al vanaf het begin had geëxploiteerd.

In 1962 werd de lijn tussen Hoei-Zuid en Ciney gesloten voor het reizigersvervoer. Statte - Hoei-Zuid volgde in 1963.

Vandaag de dag¹ is er nog steeds een beperkte goederendienst tussen Statte en Marchin voor de bediening van de staalplaatfabriek Delloye-Mathieu. De rest van de lijn werd opgebroken en is nu een deel van het RAVeL-fietspadennetwerk.

Een stukje geschiedenis

In de 19e eeuw deed de industriële revolutie de metaalbewerking in de streek van Hutois -een voorouderlijke traditie- herleven, wat rijkdom bracht en nieuwe inwoners aantrok die in de plaatselijke industrieën kwamen werken.

Deze concentratie van bedrijven en arbeidskrachten vereiste nieuwe communicatiemiddelen. De spoorwegen waren op dat moment volop in ontwikkeling en op 2 juli 1862 ontstond het project om een spoorlijn aan te leggen in Haspengouw en de Condroz.

De eigenaars, industriëlen en handelaars van Marchin (onder wie E. Godin, directeur van een papierfabriek, en Delloye-Matthieu, stichter van een metaalbedrijf) wilden het economische isolement van de streek doorbreken door een internationale verbinding tot stand te brengen tussen de Nederlandse havens en het Luxemburgse industriebekken.

Postkaart van het station Statte (Ref. Z00322)

Op 15 januari 1863 werd een overeenkomst getekend tussen de toenmalige minister van Openbare Werken, de heer Vanderstichelen, en de toekomstige concessiehouders. Een van de ondertekenaars was de architect Jean-Pierre Cluysenaar (1811-1880) die eerder al de plannen had ontworpen voor de stations van de Chemin de fer de Dendre et Waes op de spoorlijnen van Aat naar Lokeren en van Brussel naar Gent via

Aalst. De ondertekenaars verbonden zich ertoe op eigen kosten een spoorlijn aan te

leggen en te exploiteren van Landen, via Hoei, naar de Luxemburgse lijn.

De concessie zou 90 jaar lopen. De wet werd op 31 mei aangenomen en verscheen in het Belgisch Staatsblad op 5 juni 1863. Voor de financiering van dit project werd de Société anonyme du chemin de

¹ Maart 2018

fer de Hesbaye et Condroz opgericht, dankzij de bijdrage van Engelse privékapitaal². De statuten van deze maatschappij werden op 11 augustus 1864 in het Belgisch Staatsblad gepubliceerd.

De bouw van de lijn werd oorspronkelijk toevertrouwd aan de Société Langlois uit Parijs. Door talrijke problemen bij het halen van de bouwtermijnen werd de maatschappij haar rechten ontnomen en werd op 9 april 1869 een nieuwe overeenkomst ondertekend, op 30 juni 1869 bij Koninklijk Besluit bekrachtigd.

De bouw hervatte met de firma Goin uit Parijs. Het baanvak Statte - Bonne (12,870 km) werd eerst voltooid en in 1872 ingehuldigd, eerst voor het goederenvervoer (juni) en vervolgens voor het passagiersvervoer (augustus). De voortzetting van de werken tot aan Ciney vorderde langzaam.

De exploitatie van het baanvak Statte - Bonne leverde niet de verwachte financiële resultaten op. Daarom werd op 19 maart 1873 een derde overeenkomst ondertekend die de Société Anonyme des Chemins de Fer Liégeois-Namurois in het leven riep, gedeeltelijk bestaande uit wijlen Hesbaye - Condroz, de Staat en enkele particuliere aandeelhouders.

De baanvakken Landen - Statte (lijn 127) en Ciney - Bonne werden op 22 november 1875 in gebruik genomen. Hiervoor waren maar liefst vijftien jaar van inspanningen, geschillen, niet-naleving van de in de overeenkomsten gestelde termijnen en drie opeenvolgende contractanten nodig!

De lijn werd van bij het begin uitgebaat door de Staatsspoorwegen. In 1900 nam die uiteindelijk ook de spoorwegmaatschappij zelf over.

De internationale allure van spoorlijn 126, gecombineerd met lijn 127 (Statte - Landen), werd door geldgebrek al gauw vergeten. Maar deze lijnen brachten toch een zekere welvaart in de streken die ze doorkruisten.

Het verval

Net zoals op tal van andere secundaire lijnen, daalde het reizigersvervoer aan het begin van de 'Golden Sixties'. Op 10 november 1962 reed de laatste motorwagen, de 4922, van Statte naar Ciney.

De lijn werd vervolgens stapsgewijs gesloten bij gebrek aan goederenverkeer. In 1965 werd het baanvak Marchin - Clavier als eerste gesloten. Daarna volgden de baanvakken Clavier - Hamois-en-Condroz in 1973 en Hamois-en-Condroz - Ciney op 6 december 1982. Van deze lijn wordt enkel de sectie Statte - Marchin nog steeds gebruikt (vereenvoudigde exploitatie - 40 km/u).

Station Ciney (Ref. Z03689)

² Een wijdverbreide praktijk in die tijd.

Net zoals voor de lijnen 127 en 128, werden de sporen van lijn 126 om strategische redenen niet onmiddellijk opgebroken. Het leger voerde minimaal onderhoud uit. Deze onderhoudsovereenkomst met het Belgische leger zou standhouden tot 1992.

Het parcours en zijn kunstwerken

Postkaart van de spoorwegtunnel Hoi-Tilleul (Ref. Z00452)

Spoorlijn 126 verbond Statte met Ciney. Ze doorkruiste de Condroz via de valleien van de Hoyoux en de Bocq. Aangezien het station Hoi-Noord (op de 'Waalse as') erg ingesloten lag, werd het spoorwegknooppunt aangelegd in Statte. De verbinding 'Haspengouw - Condroz' (Landen - Hoi - Ciney), van ondergeschikt belang, kruiste er de hoofdlijn, die werd aangelegd door de *Compagnie du Nord-Belge*.

De lijn bediende het centrum van Hoi en verbond de twee oevers van de Maas via de 'Pont de fer'³.

De lijn verliet de Maasvallei via twee tunnels en vervolgde daarna slingerend haar weg door de vallei van de Hoyoux, tussen de rivier en de rijksweg. Dit baanvak was bezaaid met industriële bedrijven. Vandaag is enkel de firma tôleries Delloye-Matthieu in Marchin nog steeds actief. Genoeg om een spoorwegantenne met vereenvoudigde exploitatie richting Statte in stand te houden.

Na een derde tunnel doorkruiste de lijn verder de Condruzische fusiegemeenten Modave, Clavier, Havelange en Hamois, om uiteindelijk Ciney te bereiken via de Luxemburgse lijn. Spoorlijn 126 was op enkelspoor en had meerdere wijksporen. De kunstwerken van de verbinding Statte - Hoi-Zuid waren voorzien op dubbelspoor, maar het is nooit nodig geweest het spoor te ontdebellen.

De Traversine

Tegenwoordig is lijn 126 geïntegreerd in het RAVeL-fietspadennetwerk (Réseau Autonome de Voies Lentes). De sporen werden in 2008 bijna volledig ontmanteld. Dit deel van de RAVeL is beter bekend als de *Traversine*.

Catherine Walravens
Maart 2021

³ Deze spoorwegbrug, gebouwd van 1865 tot 1872, is een metalen brug met stroomafwaarts een voetpad. Ze werd op 16 augustus 1872 opengesteld voor passagierstreinen. In 1914 bliezen Belgische burgers ze op, om de opmars van de Duitse troepen te stuiten. Haar opvolger, die er nu nog steeds staat, is gemaakt van hardsteen uit de groeven van Sprimont en heeft lage bogen. Ze werd voltooid in 1924.

Beknopte bibliografie

Artikels :

Hesbaye-Meuse-Condroz. Sur les anciennes lignes de chemin de fer 126 et 127. *La Wallonie*, 17-07-1996, J15412

Ligne 126 Statte-Ciney : il y a trente ans déjà, la ligne voyait passer son dernier train de voyageurs ! *Trans-fer*, n° 84, 01-02-1993, p. 12-14, K620817

MARGANNE R. Hoei en Statte - tweelingsstations aan de Maas. *Spoor (Het) - Maandblad van de sociale werken van de NMBS*, 01-06-2003, p. 10-13, K36467

MARGANNE R. Huy et Statte. Un noeud ferroviaire jumeau en bord de Meuse. *Rail (Le) - Revue mensuelle des œuvres sociales de la SNCB*, 01-06-2002, p. 10-13, K35519

Boeken:

HAMBLENE J-P. *La ligne de chemin de fer 126. Ciney Statte. Histoire et documents*. Braine-L'Alleud : Altaïr, 1985, 332 p., A24593

HENRARD G. *Le chemin de fer du Hoyoux et du Condroz. La ligne 126 de Statte à Ciney*. Dison : S.A. Sabel, 2015, 296 p., B621069

LAMBY CH., FUNKEN D. *Histoire du chemin de fer Landen – Statte*. Liege : GTF. Groupement belge Promotion Exploitation Touristique Transp. ferrov., 1990, 139 p., A24645

Internet : [https://fr.wikipedia.org/wiki/Ligne_126_\(Infrabel\)](https://fr.wikipedia.org/wiki/Ligne_126_(Infrabel))

Voor een grondiger zoekopdracht kunt u onze database raadplegen met de volgende trefwoorden:

Bibliotheekcatalogus: Lijn 126 (Ciney - Modave - Statte)

Museumcollectie: Lijn 126 Ciney - Modave - Statte